

Uchwała nr 103
Komitetu Monitorującego
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
z 13 lutego 2025 r.

w sprawie kryteriów wyboru operacji zaproponowanych dla interwencji I 10.5 - Rozwój małych gospodarstw, Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 uchwala, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 pozytywnie opiniuje kryteria wyboru operacji zaproponowanych dla interwencji I 10.5 – Rozwój małych gospodarstw, Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, określone w załączniku do uchwały.

§ 2.

1. Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 przyjmuje do wiadomości, że kryteria wyboru operacji, o których mowa w § 1, stanowią część projektów wytycznych Instytucji Zarządzającej, która zostanie poddana opiniowaniu.

2. Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do dokonania zmian kryteriów wyboru operacji dla interwencji Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, o których mowa w § 1, wynikających z przebiegu opiniowania wytycznych Instytucji Zarządzającej.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Stefan Krajewski

Przewodniczący
Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny
dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Załącznik do uchwały Nr 103 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Kryteria wyboru operacji w ramach interwencji I.10.5 Rozwój małych gospodarstw Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023–2027) zostały pozytywnie zaopiniowane przez Komitet Monitorujący PS WPR 2023–2027 – uchwała nr 9 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z dnia 15 grudnia 2022 r.

Niniejsza zmiana polega na:

- 1) modyfikacji kryterium nr 1 „Uczestnictwo w systemach jakości”;
- 2) obniżeniu liczby punktów o jeden punkt (z 2 do 1 punktu) za kryterium nr 3 „Powierzchnia użytków rolnych na ONW typ górski lub ONW typ specyficzny strefa II”;
- 3) dodaniu kryterium nr 5 „Prowadzenie produkcji zwierzęcej”;
- 4) dodaniu kryterium nr 6 „Inwestycje budowlane”.

Zmiana ma zastosowanie do naborów ogłaszanych po dniu przyjęcia niniejszej uchwały.

ZMIENIONE KRYTERIA WYBORU, MINIMUM PUNKTOWE I KRYTERIA ROZSTRZYGAJĄCE (**Zmiany widoczne w trybie rejestracji zmian**)

Kryterium 1. Uczestnictwo w systemach jakości

Punkty przyznaje się za uczestnictwo **lub planowane uczestnictwo** w:

- a) unijnym systemie jakości – **2 punkty**, przy czym za uczestnictwo w systemie rolnictwa ekologicznego – **4 punkty**, pod warunkiem, że powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa objęta tym systemem stanowi co najmniej 50 % powierzchni użytków rolnych tego gospodarstwa,
 - b) krajowym systemie jakości – **1 punkt**, pod warunkiem, że jest to system jakości żywności uznany na mocy decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi za krajowy system jakości żywności i notyfikowany do Komisji Europejskiej zgodnie z Dyrektywą (UE) nr 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego
- jednak nie więcej niż 5 punktów.

Kryterium 2. Udział w zorganizowanych formach współpracy

Punkty przyznaje się za udział lub planowany udział w zorganizowanych formach współpracy –
3 punkty.

Kryterium 3. Powierzchnia użytków rolnych na ONW typ górski lub ONW typ specyficzny strefa II

Punkty przyznaje się gdy co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa znajduje się na ONW typ górski lub ONW typ specyficzny strefa II (tylko obszary,

w których co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.) – **2 1 punkt.**

Kryterium 4. Udział w szkoleniach

Punkty przyznaje się za udział lub planowany udział w szkoleniach związanych z zakresem operacji przewidzianym w planie – **2 punkty.**

Kryterium 5. Prowadzenie produkcji zwierzęcej

Za prowadzenie produkcji zwierzęcej przyznaje się 2 punkty.

Punkty przyznaje się, jeśli co najmniej 50% wyjściowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa stanowi wielkość ekonomiczna osiągnięta z produkcji zwierzęcej i w roku docelowym rozmiar produkcji zwierzęcej nie jest mniejszy niż w roku wyjściowym.

Kryterium 6. Inwestycje budowlane

Punkty przyznaje się, gdy szacunkowa wartość planowanych inwestycji budowlanych przewidzianych w biznesplanie stanowi co najmniej 50% wnioskowanej kwoty płatności ryczałtowej – **3 punkty.**

MINIMALNA LICZBA PUNKTÓW

Pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja uzyskała co najmniej **3 punkty.**

Minimalna liczba punktów stanowi dokładnie **25 18,75%** maksymalnej liczby punktów, które można uzyskać w ramach omawianej interwencji. Dzięki takiemu podejściu do realizacji zostaną wybrane operacje o odpowiedniej jakości, pozwalające zrealizować cel interwencji i zaspokoić związane z nim potrzeby.

KRYTERIA ROZSTRZYGAJĄCE mające zastosowanie w przypadku, gdy co najmniej dwa podmioty uzyskały taką samą liczbę punktów:

1. W przypadku osób ubiegających się o pomoc, które uzyskały taką samą liczbę punktów, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje płeć wnioskodawcy, przy czym pierwszeństwo w uzyskaniu pomocy ma operacja realizowana przez kobietę.
2. W przypadku osób ubiegających się o pomoc tej samej płci, które uzyskały taką samą liczbę punktów, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje dochód bazowy w gospodarstwie, przy czym pierwszeństwo w uzyskaniu pomocy ma gospodarstwo o wyższym dochodzie bazowym.

UZASADNIENIE PROPONOWANYCH ZMIAN KRYTERIÓW WYBORU

Zgodnie z art. 79 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, celem kryteriów wyboru jest zapewnienie równego traktowania wnioskodawców, lepszego wykorzystania zasobów finansowych i ukierunkowania wsparcia zgodnie z celem interwencji.

Zmiany kryteriów wyboru są proponowane po zapoznaniu się z propozycjami zgłoszonymi do projektu pierwszej i drugiej zmiany wytycznych szczegółowych w zakresie przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla interwencji I.10.5 Rozwój małych gospodarstw oraz licznymi sygnałami zgłaszanymi przez potencjalnych wnioskodawców oraz doradców rolnych. Z uwagi na liczne postulaty wskazujące, że obecne kryteria wyboru ograniczają wielu rolników, ukierunkowując pomoc głównie na prowadzenie działalności rolniczej w ramach systemów jakości, proponuje się dodanie dwóch nowych kryteriów wyboru: prowadzenie produkcji zwierzęcej oraz inwestycje budowlane.

Zmienione kryteria wyboru dla interwencji I.10.5 Rozwój małych gospodarstw uwzględniają wyniki analizy SWOT oraz zidentyfikowane dla celu szczegółowego 2 „Zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności gospodarstw, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację” potrzeby.

Kryterium 1. Uczestnictwo w systemach jakości

Punkty przyznaje się za uczestnictwo **lub planowane uczestnictwo** w: (...)

W tej interwencji pierwszą ratę pomocy wypłaca się, jeżeli w terminie 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy beneficjent, m.in. uczestniczy w systemie jakości, w przypadku uzyskania punktów za to kryterium wyboru. Uczestnictwo w systemie jakości musi być potwierdzone ważnym certyfikatem lub świadectwem jakości. Celem tak skonstruowanego rozwiązania jest skierowanie pomocy przede wszystkim do tych gospodarstw, które już na etapie składania wniosku o przyznanie pomocy (WOPP) uczestniczą w określonym systemie jakości. Uzupełniając (a nie powszechnie) dopuszczono możliwość wypełnienia tego kryterium później pod warunkiem, że nastąpi to do momentu złożenia wniosku o wypłatę pierwszej raty pomocy (WOP I).

Z doświadczeń we wdrażaniu tej interwencji wynika, że duża liczba wnioskodawców na etapie złożenia WOPP deklarowała planowane uczestnictwo w systemach jakości, nie posiadając certyfikatów, ani świadectw jakości. Taka sytuacja spowodowała, że wielu rolników miało problemy z dostarczeniem certyfikatu na etapie WOP I, postulując tym samym o wydłużenie terminu na dostarczenie stosownego dokumentu. Z tego powodu w trakcie wdrażania interwencji wprowadzono w trybie pilnym zmianę wytycznych szczegółowych polegającą na wydłużeniu z 6 do 12 miesięcy terminu na złożenie WOP I (w celu umożliwienia dostarczenia wymaganego certyfikatu).

Należy jednak zauważyć, że pomoc w ramach omawianej interwencji jest ukierunkowana na realizację operacji, która doprowadzi do trwałej orientacji rynkowej gospodarstwa. Z uwagi na to rolnicy, którzy uzależniają uczestnictwo w danym systemie jakości wyłącznie od otrzymania wsparcia i odkładają w czasie podjęcie działań ukierunkowanych na wejście w system zarządzania oparty o metody produkcji ekologicznej lub inne systemy jakości żywności mogą nie być wystarczająco przygotowani na przeprowadzenie zasadniczych zmian w gospodarstwie, i tym samym zwiększenie orientacji rynkowej gospodarstwa w oparciu o produkcję objętą danym systemem jakości.

Biorąc powyższe pod uwagę, proponuje się zastosowanie preferencji wyłącznie dla tych gospodarstw, które na dzień złożenia WOPP uczestniczą w systemie jakości (wysokość punktacji bez zmian).

Kryterium 3. Powierzchnia użytków rolnych na ONW typ górski lub ONW typ specyficzny strefa II

Punkty przyznaje się gdy co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa znajduje się na ONW typ górski lub ONW typ specyficzny strefa II (tylko obszary, w których co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.) –

1 punkt.

Celem tego kryterium jest stworzenie większych szans dla gospodarstw położonych w znaczącej części na ONW, co znacznie utrudnia prowadzenie działalności rolniczej, szczególnie przez małe gospodarstwa rolne.

Tym niemniej, w ramach procesu opiniowania zmian wytycznych szczegółowych dla tej interwencji, jak również podczas spotkań z doradcami, wpłynęły postulaty wskazujące, że kryterium ma charakter regionalny i powinno mieć mniejszą wagę w przyznawaniu pomocy. W związku z tym na kolejne nabory wniosków proponuje się obniżenie wagi tego kryterium i zmniejszenie liczby punktów (za to kryterium) z 2 punktów do 1 punktu.

Kryterium 5. Prowadzenie produkcji zwierzęcej

Za prowadzenie produkcji zwierzęcej przyznaje się **2 punkty**.

Punkty przyznaje się, jeśli w gospodarstwie jest prowadzona produkcja zwierzęca i w roku wyjściowym co najmniej 50% wielkości ekonomicznej gospodarstwa stanowi wielkość ekonomiczna osiągnięta z produkcji zwierzęcej. Ponadto ważne jest to, aby w roku docelowym rozmiar produkcji zwierzęcej (mierzony dużymi jednostkami przeliczeniowymi - DJP) nie był mniejszy niż w roku wyjściowym. A zatem nie może otrzymać punktów z tytułu tego kryterium rolnik, który planuje zaniechać, albo zmniejszyć rozmiar produkcji zwierzęcej w okresie realizacji biznesplanu. Aktualnie w biznesplanie wyliczany jest rozmiar produkcji zwierzęcej w DJP dla roku wyjściowego oraz docelowego. Natomiast nie jest wyliczana w roku docelowym wielkość ekonomiczna gospodarstwa. Dlatego, aby nie wprowadzać zmian w formularzu biznesplanu, kryterium wyboru oparto o dane wyliczane w używanym obecnie formularzu biznesplanu (wyjściowa wielkość ekonomiczna, rozmiar produkcji zwierzęcej w roku wyjściowym i docelowym).

Produkcja zwierzęca jest bardzo pracochłonna i kapitałochłonna, a liczba gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą spada. Podobnie analiza kształtowania się pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych wskazuje, że następuje szybki ubytek liczby zwierząt w gospodarstwach o mniejszym potencjale ekonomiczny. Z tego powodu proponuje się preferowanie operacji obejmujących inwestycje związane z produkcją zwierzęcą. Wydaje się to uzasadnione ponieważ produkcja zwierzęca dostarcza żywności i innych dóbr. Najważniejszymi produktami zwierzęcymi są mleko, mięso, jaja. Ważnymi korzyściami utrzymania zwierząt są obornik, wełna, skóra, czy ochrona środowiska. Wymienione produkty mają również charakter towarowy, co umożliwia osiągnięcie przez beneficjentów celu interwencji 10.5 tj. większego urynkowienia.

Kryterium 6. Inwestycje budowlane

Punkty przyznaje się, jeżeli szacunkowa wartość planowanych inwestycji budowlanych przewidzianych w biznesplanie stanowi co najmniej 50% wnioskowanej kwoty płatności ryczałtowej – **3 punkty**.

Proponuje się zastosowanie preferencji dla operacji, które uwzględniają realizację inwestycji budowlanych. Inwestycje budowlane, stanowią podstawową infrastrukturę gospodarstw rolnych. Umożliwiają m.in. chów i hodowlę zwierząt zapewniając optymalne warunki tej produkcji, magazynowanie płodów rolnych. Dzięki inwestycjom budowlanym małe

gospodarstwa mogą zwiększać swoją efektywność, ograniczać koszty oraz spełniać rosnące wymagania rynku dotyczące standardów produkcji.

Inwestycje budowlane w małych gospodarstwach dzięki nowej infrastrukturze umożliwiają zwiększenie produktywności oraz zaplecza produkcyjnego, jak również pozwalają na dostosowanie do wymagań rynkowych, np. lepsze przechowywanie produktów pozwala na ich sprzedaż po korzystniejszych cenach. Kryterium to wpisuje się w realizację celu tej interwencji jakim jest wzrost orientacji rynkowej i konkurencyjności gospodarstw.